

Archiv pohádek, pověstí, obyčejů, starožitností
na Záhoří a Pobečví.

Časopis lidopisný. Vychází měsíčně v Týně u Lipníka.

Číslo za 4 halíře. - Poštou v Rakousko-Uhersku celoročně 1 kor.

ROČNÍK V.

Leden 1909

ČÍSLO 1.

Sv. Cyrill a Method z otroctví osvobodí dva polské rybáře na Odře.

R. 864. ubírali se sv. Věrověstové z Velehradu šířit království Boží do severních krajů království moravského ubírajíce se na Hostýn, Radhošť, Kotouč, přes území Lašska na Opavu k Bavorovu a odtud územím Slezanů, polského kmene, na Glogov, Opolí k Sobotce, vyhaslé sopce, na jejímž temenu pod kostelíčkem sv. Kateřiny leží kamenné modly s vykřesanými na nich kříži sv. Ondřeje. Pak šli na Javorník u Zhořelce k Budyšínu a za Kamjencem u Mišně vraceli se zpět na Žitavu, přes Zágost, krajinou Jilemnice, Bělohradu, Král. Hradce, Chocně, Litomyšle na Vranov, Křtiny, Lulč, Bohdalice, Litenčice na Velehrad. Cestu tuto označují kamené kříže, kostelíčky prastaré, studánky sv. vody, podobně jako po Moravě jsem to shledal v I. a II. díle těchto památek. S obrázky přinesu v III. díle. Příkladně k řece Odře, která nedaleko Opolí valila čisté vody bystrým spěchem, stanuli u rybářské chaloupky na zátočině požádati převozníka k dopravě na druhý břeh. V chaloupce nikoho nenalezli, ale ze zahrádky zazníval pláč usedavý. Vstoupivše našli spanilou dívku v pláči usedavém za keřem růžovým. Šetrně tázali se na příčinu jejího hoře. Pohlédla nasměle na tváře plné dobroty, pocítila k nim důvěru a prohodila: «Dobří páni, neznáte-li moje žití v mladosti, neoceníte žalost mou!» Divili se této řeči sv. Věrověstové a sv. Cyrill pravil: «Nezломil-li žal tvůj důvěru v lidskou pomoc, vyjev, co tě tíží. Sdílnost umenšuje soužení a přivádí pomoc». Zatím dívka se uklidnila a jala se vypravovati osudy své: «Uběhlo mě šťastné mládí. Neznám matky, osířela jsem záhy, otec mě na

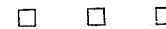
rukách nosil. Naučil mě pilné pracovitosti, sítě tkáti, a příbuzná stará přicházela radit u vedení domácnosti. Myslíla jsem více na ohnisko, zahrádku, sítě, správký šatů, než na hry. Ušla řada let, otec zlého slova neřekl. Často slyšela jsem vypravovati o bozích, kteří řídí svět i lidi; avšak byla jsem šťastná bez bohů, netoužila po nich, hrozila jsem se krvelačného Radhoště i Svantovít nelíbil se smyslu mému. V tom byla duše má jako květina na větře nevládném. Při obětech jsem slzela, otec se vadil, trpěla jsem při tom velice. Ve dvanáctém roce toužila jsem po něčím neznámém a sedíc jednou při správce sítě na břehu, slyším hlas na druhém břehu, vběhla jsem v lodici a jela převážet. Na řece kolébal se květ Svantovitů a řeka unášela jej k moři dalekému. Na břehu nalezla jsem divokrásnou Paní, vysokou, v rouchu oblohovém. Jemný závoj posetý hvězdičkami splýval jí z hlavy přehozen a patřila na tvář přelíbeznou. Usadila se do lodice a při převozu tázala se po soužení mém. Všecko jsem jí pověděla. U naší chaloupky pohladila mě po tváři, řkouc: «Krátká bude tvá bolest, brzo obrátí se v radost trvalou. Přijdou lepší časy, vyčkej trpělivě.» Nerozuměla jsem milým slovům, ale blahá naděje kojila duši mou. Od té doby častěji přicházela v roce, když jsem sama byla v domě, vždy mě něco dobrého řekla, co mě těšilo. Takto přišel sedmáctý rok věku. Tu stalo se, že se nedaleko usadil mladý rybář Dalemil a sdílel s námi dobré sousedství. Byla jsem nakloněna jemu přede všemi lidmi, které jsem znala, otce nevyjímaje. Když spanilá Paní přišla, svěřila jsem jí vše, a ona se jen usmívala. Mladík nalezal na mne nekonečné zalíbení, byl mě drahý více než bratr a otci pilným synem, který mu ve všem pomohl. Tak jsme žili delší dobu v tichém blahu. Krásná Paní přicházela nejčastěji na podzim, když studené větry přes hory duly a lesy bledly.

Jednou opravuji sítě před chaloupkou, přišel statečný rytíř umdlen honbou a prosil o jídlo. Předložila jsem pohár medoviny a kus chleba, což se jemu dobře líbilo. Při tom vrátil se otec a hosta velice úctivě pozdravil. Byl majitelem půdy, na které jsme bydleli. Dosud byla jsem šťastnou. Při otcových domluvách a hrozbách Radhoštěm a Svantovítem pomněla jsem mateřských hovorů podivné Paní, která se vždy pravidelně na přívovz dostavila. Ostatní chmůry rozehnal Dalemil zpěvem milým.

Příchod rytíře mě sklíčil, a při častých návštěvách lekala jsem se ho, otci byl pozorným, a já pozorovala zarmouceně, že se od nás tiché blaho stěhuje. Sítě se nyní trhaly, úspory tenčily, rybolov ode dne ke dni hubenější, brzy byli jsme v nouzi, k tomu všemu nenadálá povodeň odplavila chalupu, zahrádku, rybařské nářadí, jen holý život nám ostal. Také Dalemila stihla pohroma, vypomáhati nemohl. Otec vyčítal, že jsem příčinou neštěstí neúctou k bohům, kteří mě snad zničí. Příměluva Dalemila chránila mě před bitím. Vystavěli jsme si dvě boudy na kopečku. Přišel rytíř, nabídl nám byt na zámku, já jsem rozhodně odepřela a bylo mě jak by Neznámá jednání mé schvalovala, Otec zuřil. Rytíř pravil: «Nechej tvoje dítě věrné, nemůže na chaloupku se zahrádkou zapomenout, nabízím vám peníze na nové chalupy a nářadí». Brzo jsme se zařídili a znova pilně hospodářili. Rytíř přicházel, těšil se z daru, donášel dárky, které jsem odmítala a hořce plakala z poručení otcova. Lísal se

ke mě tak nestoudně, že jsem jej jednou vyhnala. Delší dobu se u nás neukázal. Na to pozval otce s Dalemílem na zámek, mě bylo úzko, vyšla na břeh a tu osloví mě Paní neznámá: «Dítě, důvěřuj. Nestálý je život, krátký zármutek obrátí se v radost trvalou!» To řkouc ztratila se a jen z polovice jsem chápala těchto slov, ale ulehčilo se mi. Večer vrátil se otec zlomený zármutekem. Rytíř žádal stříbro zpět a hrozil otroctvím. Nepomohou-li bohové, jsme ztraceni. Druhého dne odvěkli záhy z rána pochopové otce svázaného na zámek. Běžela jsem tam, padla před zloduchem na kolena, ale on mě činil hanebnou nabídku za osvobození otce. Shrozila jsem se, utekla, více jsem činit nesměla. Již třetí den tomu, co se stalo a marně čekám na pomoc. Proud slzí udusil poslední slova dívčina. Sv. Cyrill a Method dojatí pohlédli na sebe a porozuměli si. Sluha byl zatím usnul. Tu ozval se sv. Cyrill, řka: «Buď dobré mysle, ještě není vše ztraceno, opět se všichni shledáte. Záhy z rána ostatní umluvíme. Neznámá Paní tě neklamala.» Dívka se utišila, uvědla sv. Věrověsty pod střechu, předložila jim večeri a odebrala se do komůrky k odpočinku. Tito se byli rozhodli, nepomůže-li Bůh do rána, v Něhož pevně doufali, obětovati svou volnost za rybáře. Dva silní mužové snad budou vítání tomu zuřivci, než sešlý stařec a nedospělý mladík. Po celou noc vroucně se modlili, z rána spustil se tichý déšť a za šumotu jeho usnuli. Slunce již stálo nad obzorem, když je hlasitý jásot probudil. S tváří radostného vzrušení vpadlo děvče do jizby a sypalo na stůl ze zástěrky mnoho zlatých zrněk, řkouc: «Dobří páni, po bezesné noci vylákal mě první paprsek ven. Myslela jsem na Neznámou, cítila její blízkost. Neobvyklá jasnost svítla ze zahrádky. Vejdouc tam k úžasu svému spatřím v každém kališku květinovém po zlatém zrnku. Co na to patřím, slyším kroky a Paní dobrotivá usmívala se na mě. Vztáhla jsem k ní ruce, ale ona zmizela, jen vůně milá rozlila se zahrádkou. Porozuměla jsem. Sbírala jsem rychle zlatá zrnka, zachránit otce a milého jinocha. Hle zde jsou.»

Sv. Cyrill a Method na zámku vykoupili zajaté zlatými zrny a uvedli je zpět k dívce. Radostné bylo jejich shledání. Sv. Věrověstové získali duše jejich pro nebe, vyučili je pravdě svaté, oddali mladý párek v manželství a ubírali se dále všude dobře činice a nebeským zvěstem učice do krajů Srbů lužických. Na tom místě u Opolí stojí posud kamený kříž.

Litevské pohádky.

6. Jak tesař ošidil Peruna a čerta.

Jednomu mladému člověku, tesařem dobře vyučenému, zachtělo se jednou vandrovat. Bera se už kolik dní cestou potkal chlapa, a že ten šel tou samou cestou, tož oba šli pospolu, aby jim čas nebyl dlouhý. Po cestě se tento tesařovi přiznal, že je Peruňem (= hromem). Druhý den oba potkali ještě jednoho, a ten pravil, že je — čert. Všil šli všeci tři, až dorazili do velkého lesa, kde bylo mnoho všelijaké zvěře. Byli tomu rádi, neboť už neměli co jest (jisti). Tu povídá čert, já su (jsem) silný a rychlý, co nevidět nanosím masa, chleba a čeho ještě třeba. Perun zas: a já začnu strašně blýskat, až

všecko bude jeden oheň, a hřmět, že všecka zvíř poběží před námi. Tesař přidal: a já co donesete pěknoučko uvařím a upeču. Jak se smluvili, tak každý učinil, a tak po kolik neděl pod čirým nebem hospodařili.

Než po čase tesař se ozval, kamarádi, víte-li co? postavme si pěknou chaloupku, můžem tam bývat jako lidi; nač se tak plahočíme hůř než drvaři? Tento nápad se oběma tuze zalíbil, a od té chvíle tesařovi nebylo jiného třeba, než ukázat hodící strom, a ti dva už jej popadli, rázem z kořenů vytrhli a na vyhlídnuté místo zavlekli. Když myslili, že už je dost, pustili se do budování; tesař měl na starosti jen měřit a psát (= rýsovat), oni už nehtama a drápama všecko oškubali, a za kratinko stála čistá chaloupka a oni se tam zařídili až radost, neboť tesař potřeboval jen poručit, co ještě chybí, anebo nařídít jak co má byt (= býti), a ti dva na slovo vše udělali. Tesař zrobil hodně pevný pluh a zapřáhna ty dva do něho, jal se orat, a oral pařez ne pařez, kořen ne kořen, skála ne skála. Taky udělal hrozně těžké brány, zas oba dva do nich zapřáhl a vláčel o všecko pryč. S takovou v páru dnech celý ten plac na jemný prášek spracovali. Když byla zem jak náleží připravena, uložili ďábloví sehnat na všelikou zeleninu semen, a jali se set a sadit, ale ze všech zelenin nasadili nejvíc řepy.

Jak zelenina a zejména řepa byla už pěkně povyrostlá, tu každého rána kus jí našli hanebně vykradené a nijak nemohli uhodnout, kdo by tuto škodu dělal. Tak se umluvili po nocích hlídat. První noc vyšel čert. Hlídá, hlídá, v té zloděj přijíždí a jme se řepy vytahovat a na vozíček nakládat. Honem přiskoče milý čert chce zloděje chytit a zatáhnout dom, ale zloděj takovou mu usušil, že sotva ostal živý, a s řepou ujel jako blesk. Ráno tesař s hromem vyjdou se podívat a najda zase nový kus vykradený, čertovi hodně vyláli. Ale ten se vymlouval, že mu s večera jako nebylo dobře, a když to přešlo, že si maličko zdřímá, a mezi tím, možná, zloděj že přišel. Druhou noc měl jít hlídat hrom. Než pochodil zrovna tak; jak chtěl zloděje zadržet, ten mu nelidsky natloukl, a naloživ plný vozík řepy, ten tam. Na úsvitě zas našli velkou škodu podělanou, a když tesař Perunovi za to domlouval, ten se vyhával, že ho večer jako zuby bolely, a když polevily, že si zdřímá, a zloděj že mezi tím řepu jistě ukradl. Ale ani jeden z obou dvou se nepřiznal, že utrhli řezu.

Třetí noc měl tesař jít na hlídku. Že uměl trochu hrát, vzal si s sebou své skřípky (housle), a usednuv pod jedlou, jak ucítil dřímoty, na nich co to si švrlíkal; chtěl totiž jen poznat co to za zloděje, a proto si umínil přes noc vytrvat nespě. O půlnoci zaslechl, jak zloděj přijíždí rovnou do řepy a jak bičikem švihá, pokřikuje, švist, švást, vozík železný, bičik čarovný, a tak pořád bez přetržky. Tesař začal uvažovat, co včil, a jal se hrát čím dál hlasitěji a rychleji. Zloděj uslyše tuhle muziku zastavil u řepy a ztichl a tesař škrkal co měl síly maje za to, že tím zloděje odstraší; ale nic. Zlodějovi muzika se zalíbila, skočil s voza a šel po ní. A kdo to byl? Byla to statná, ale zlá rusalka, měla v tomto právě lese své bývání, a nikdo jí zdolat nemohl. To ona byla, co tu řepu kradla a jak čertovi tak hromovi nalátala. Tesař teď dobře poznal, jak ti dva chudáci as pochodili, a on sám, že bude muset hezky z hladka k ní se mít. Rusalka přišedši k němu dala »dobrý večír« a stavěla

se velmi laskavou; že prý se jí ta muzika tuze líbí. Chvilku naslouchala, po té praví tesařovi: »Slyšíš, buď tak dobrý a dej mi také zkusit; ale pranic jí to nešlo, neuměla. Tož jí tesař držel ruce a ukazoval, jak co má dělat, ale nešlo jí, a přec by byla ráda taky uměla. Řekla tedy tesařovi, že se mu pěkně odmění, kdyby ji naučil tak pěkně hrát. Tesař na to pravil, tebe naučit, to je nejmenší věc; já už vím, čeho ti třeba; jest-li se tomu podvolíš, hned budeš umět. Na to ona, že s radostí se všemu podvolí. Tak pohleď, praví tesař, jaké máš tlusté prsty a viz mé; musíš si ty prsty dát ztenčit, potom budeš umět hrát jedna dvě. Stoupila na to. Tesař když zaběhl dom pro sekeru a klín, vyhledal si největší v lese pařez, naštipl, a klín tak hluboko zarazil, až puklina tolik se rozevřela, co by rusalka tam mohla strčit prsty. Jakmile měla prsty obou rukou zastrčeny, v té on klín vyrazil, skulina v pařezu se zavřela, a její prsty tak ukrutně stískla, že krev zevšad vystříkla. Rusalka od hrozné bolesti všecka se pomočila a dala se do usedavého řvání a prošení, aby jí tesař jenom už pustil, že mu již jak živa nepůjde na řepu. Ale tesař nechal jí ještě ukrutnou chvíli trpět, zašel si pro její čarovný bičik a nařezal jí, co do ní vlezlo. Až byla jak náleží zbědovaná, opět svůj klín vrazil do rozštěpu pařezového, aby mohla prsty vytáhnout. Smýkla a byla ta tam jako vítr; o železný vozík a čarovný bičik ani se nehlédla.

Ráno šli se všeci dívat na řepu; ani jedna nebyla ukradená. Tu se tesař těm dvěma vysmíval řka, no vy dva, vy jste mi šikovní chlapi; děláte se silnými až až, a necháte se od baby přemúct a pobít! Za to já jsem jí vyplatil, že jak živa už nepůjde řepy krást. Od té chvíle ti dva se tesaře báli, a měli ho za velmi mocného; myslili dosud, že by tesař proti nim byl jen ledačina, ale od toho času ho měli u velké uctivosti. A hlídat zahrady už nebylo třeba, rusalka jim do ní ani nepáchla.

Tak pospolu hospodařili kolik let, až na jednou je to omrzelo, že prý bude líp, kdyby každý žil o své. Jen o to se nemohli dohodnout, kterému přepustit po právu tu chaloupku, neboť každý se chlubil, jak moc při ní se byl nadělal. Dlouho se pohadovali, až se dohodli udělat tak: budou se nocama po pořádku strašit, a ten co vytrvaje neuteče a sám straše ty druhé vystraší, tomu ať chaloupka ostane v držení. — První noc vyšel strašit čert. O půlnoci zdvihne se velký vítr a hrozný tartas, tak že chaloupka začala všecka se otřásat a praštět; tak povalem (stropem) házelo, a nástěnnými kladami hýbalo. Vida a slyše to Perun, škrk oknem a ten tam, ale tesař si vytáhl kancionál a jal se říkat a zpívat, z jizby ani se nehna. Čert ho nijak nevystrašil, ač dělal nehorázný lom a chaloupkou kroutil, třepal, vrzal jak moha. S takovou tedy Perun sázku měl prohrátou a tesař vyhrátou. Na druhcu noc Perun šel strašit, a tesař s čertem ostali v jizbě. Když už bylo hodně pozdě do noci, tu vystoupí vám mračno tmavé jako měch, a z toho mračna hučelo a blýskalo se až hrůza, a čím blíže hnała bouřka proti chaloupce tím strašnější nastalo hromobití; zdálo se, že les a chaloupka už sletí do bezedné propasti a od strašného blýskání že všecko rázem zhoří plamenem. Jak to uhlídl, čert zadním oknem vyfoukl jak neprudší vítr a zdrhal pryč, nebo Perunovi tuze nedůvěřoval, by ho nějakým tím hromovým klínem

nestřelil; bylo mu až moc dobře známo, jak perun zkolil už nejednoho čerta, ce se tak světem potuloval. Ostal tedy tesař sám, zas si vzal své knížky, a zpíval a říkal nic nedbaje, jakou hrom tam zpouští hrůzu; tak sázku zas vyhrál on, a čert prohrál.

Teď tu třetí noc šel strašit tesař a perun s čertem ostali v jizbě. Oběma to dalo, čím je ten asi bude strašit. Ale tesař kolem jedenácté zašel kousek do lesa a vytáhl si ten rusalcin železný vozík a čarovný bičik, — on totiž těm dvoum o tom nic neřekl, a měl to v houští schované — povídaje si: až já s tímhle pojedu proti chalupě, dostanou ti dva strachu až dost. Tož sedna si do vozíka, chytí bičik a začne švihát, a hle vozík sám od sebe běží, běží pořád blíž proti chaloupce. Včil tesař bičikem švihaje spustil: švist, švást, vozík železný, bičik čarovný a v jednom pořád blíž a blíž proti chaloupce. Jak to ti dva tam v jizbě uslyšeli, bylo jim nejinač, než že na ně jde ta rusalka, co jim onehdy tak nemilosrdně vyplatila; z toho je přepadl toliký strach, že déle v jizbě obýt nemohli. Perun prskaje kolem sebe živým ohněm utekl oknem a čert strachy nadělal do všech hrnců-hlíňáků a zasmradiv všecko stavení na hrůzu vyletěl komínem.

Takým činem tesař opanoval celou tu pěkně postavenou chaloupku sám; z těch dvou od té chvíle ani jeden už se neukázal. Hrnce si pěkně vyčistil a ten čertinec po něčem v apatykách prodával. Že ho bylo nemálo, stržil za ně moc a moc peněz. Žil tu spokojeně hezkou řadu let v blahobytu, až umřel. Od toho času všichni lékárníci čertinec prodávají za «lékarstvo».

□ □ □

Galašovo mudrosloví.

Jaká vznešenost zdobila Galaše za živobyetí taká i při smrti: Tyto zápisky jasně svědčí o nejiđeálnějším vlastenci na Pobečví. Nejkrásněji oslavíme jeho památku stopadesátých narozenin, když ho následovati budeme v žití i při smrti. Úmyslně jsem nechal věnování této rukopisné knížky památce † otce Galašova na konec. Je napsáno ve verších a dává mu svědectví vděčného syna:

Duchu mého otce!

1. Duchu Tvému, otče milý, — tuto práci, kteráž čelí ku poučování v ctnosti — věnuj s povděčností!
2. Nebo mnohá moudrá — a spasitelná učení, což se v ní zde nachází, — z ducha Tvého pochází.
3. Ty's mne hned v outlé mladosti — učil stezkou kráčet ctnosti, Boha tvůrce svého znát, — bližní, pravdu milovat.
4. Ta spasitelná vyrčení, — mravoučné šlechtění, vpustily mi hluboce — kořeny své do srdce.
5. Než ale ucítilo mdlobu — mysle, připomínám Tobě, že Bůh Milosti svojí — rány jeho zahojí.
6. A což jsi sám dát nemohl, — k tomu's mi přec dopomohl, skrze dobré učitele, — muže v mravech umělé.

7. V dobrých knihách, svatém čtení — míval's svoje zalíbení; přirozenost spanilá — nejvíc Tebe těšila.
8. Každý kvítek, každý ptáček, — každý klas, každý brouček, strom veliký, list malý — Boha Tobě hlásaly.
9. Bůh je ti přítomen všude, — kam se hneš, kam i patříš, říkával's mi: Synu můj, — to si dobře pamatuj.
10. To nábožné vzpomínání — na Něj mocně tě ochrání ode všeho myšlení — zlého ba i činění.
11. Jsa pamětliv přítomnosti — Boží vbahno nepravosti nikdy istě neupadneš — a šlechetný zůstaneš.
12. Jeho mocná ruka všude — tebe ochraňovat bude; když On tebe neopustí, — radost se tě nespustí.
13. Vol tedy stokrát zemřítí, — nežli Boha obraziti. Ta smrt věru sladká jest — a přináší věčnou čest.
14. O! bych otče v každé době — byl to připomínal sobě, tak bych měl pokojnější — srdce v době nynější.
15. Veselejší bylo by vždycky — zůstalo, kdyby poklesky moje je nermout'ly, — které ho poskvrnily.
16. Ježíš byl útěcha Tvoje — a ta jest též také moje v ouzkostech a soužení — podle Tvého učení.
17. Za to Bohu díky vzdávám — a památku Ti vzdělávám v té oboře příkladů — zdárných z Tvojích příkazů.
18. Kdybych znal tesat z mramoru — vděčnosti mé k důkazu. sochu s Tvojím obrazem — vděčnosti mé k důkazu.
19. Poněvadž pak v umělosti — té nemám žádné zběhlosti, Tobě řádky tyto činím — jak nejlépe umím.
20. Přijmi za vděk s tou odměnou — věnovanou Tvému duchu s touto totiž knížeckou — milý otče Františku!
21. K tomu vroucnou ač kratičkou — připojuj modlitbičku: Bůh Tě v Milosti své měj; — věčnou radost Tobě dej. Amen. Rýmovaná na mém bolestném loži dne 2. srpna 1821.

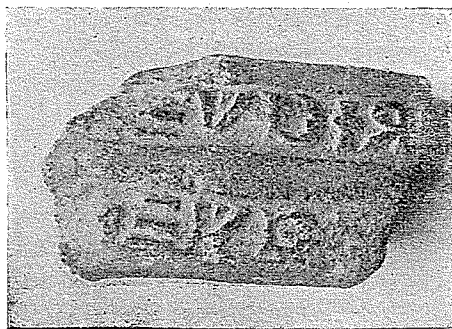
Josef Galaš.

□ □ □

Drobné zprávy.

Uměli Záhoráci číst před 900 léty? U Zámorsk nedaleko «Strážiská» směrem k Němeticím vyorány z jara 1889 střepy nádob na kruhu pracovaných zdobené vlnicí a dva střepy rovnoběžnými pruhy i kus ucha s nápisem vypouklým, jak na obrázku vidět. (Obrázek: Část ucha z předvěké nádoby z Němetic.) Hrnčič na čerstvě urobeném uchu formičkou vytlačil nápis do tuhovité hlíny. Prostředkem jde vypouklá páska, po obou stranách po pěti písmenách. Prostřední značka D je z latinské abecedy, po obou jeho stranách jsou značky řecké abecedy. První je řecké Ε = ks, druhé dlouhé Ó = ó, páté je řecké ι a poslední cyrilské Я = ja. Jsou to značky sestavené

sv. Cyrilem pro církevní mluvu v 9 stol. z řecké majuskuly a chvalně jim ustrojených písmen pro zvláštní zvuky jazyka našeho, jako je poslední . Těž na Záhoří užívalo se ku čtení těchto značek, kterých posud užívají katol. Rusové v Haliči, pravoslavní křesťané v carství Ruském a kmenové Slované na Balkánském poloostrově. Vedle podle Němetic před objevením Ameriky obchodní cesta z Řecka a Itálie na Ostřihom, Velehrad (Hradiště), Holešov, Kelč do Hustopeč, Jičina, Těšina jednak do Odanska přes Kaliž; kolem něhož se utvořil zárodek polského království, jednak na Krakov, Tarnov do Ruska. Arabské peníze u Mařatic nad Hradištěm nalezeny po táboření zde arabských kupců, a též posledně ustoupil král Jiří Poděbradský po bitvě u Malenovic s Matyášem uher. k Opavě v 15. stol. Objevem Ameriky ztratila tato cesta významu. Bylo tedy okolí Němetic a Zámrska na živé obchodní cestě. Na střepe pozorovati vkus vytříbený a předpokládá znalost čtení u Záhoráků v 9. stol.

Památný střepe uložil jsem ve vlast. muzeu v Olomouci. — Balgarský mnich Chrabr, vrstevník sv. Methoděje, píše o písmu slovanském: «Před časem neměli Slované knih, četli črtami a řezbami pohani jsouce. Křestivše se počali písmeny římskými i řeckými psáti slovanskou řeč bez ustrojení. Tak mnohá léta. Potom člověkoljubec Bog pomilovav rod člověčí, poslal svatago Konstantina, mudrce, jmenovaného Kyrila, muže spravedlivého a věrného, který utvořil písmena po slovanské řeči . . . Oni vědí, kdo jim písmena utvořil i knihy přeložil i ve které době. Tázajícimu na to řeknou všichni (Slověně): «Svatij Konstantin, filosof, narčený Kyril, ten nám písmena utvořil i knihy přeložil i Methodij brat jeho isa ještě episkop Moravskij . . . v času Michajla cara řeckeskago i Borisa knáza B'lgarskago i Rostica, knáza Moravska, i Kocela, knáza Blatenska v roku 853.» — Črty čili runy spatřiti lze na modlách Peruna v různých muzejích, na podstavcích bůžků Pomořanů v muzeu Stětinském, na zlatém prokladu (mísa, nádoby, mísečky v břehu Aluty u Dunaje, nyní v muzeu v Norimberku a na stříbrném obraze sv. Jiřího, nalezeného v písku Dunaje u Lince zakoupeném Dr. Jindř. Wanklem pro vlast. muzeum v Olomouci a j. Na Záhoří i na Valašsku jsem spatřil záznam událostí vroubky na vrbových palicích, zvláště u pastýřů ovec.